

spiegel is van zijn tijd. Hij staat geheel in dienst van de moderne vrouwenbeweging, is haar welgesproken propagandist. Want al het vragen en denken, al het overdadig begeeren van de jongere vrouwen onzer dagen kunt ge zien woelen en gisten in de figuren, die de moderne romans scheppen. Ge zult geen vlammerende illustratie vinden van het perverse en diep-verworpen willen der jongere generatie, dan in de nieuwste prozageschreven onzer letterkunde. En dan geeft de roman juist daarom zulk een goed spiegelbeeld van den tijd, omdat hij het doen op den voorgrond plaatst en de feiten laat zien, als de producten en gedachten en wenschen. In het gewone leven rondom U merkt ge dit nog niet zoo dadelijk op, wijl uw blik niet door dringen kan achter het uiterlijke; ge mist veelal de verbanden, die voor volledig begrip noodzakelijk zijn en daarom gaat de kern der zaak aan U voorbij. Maar de roman, die het leven zijner hoofdpersonen tot in de intiemste roerselen ontdekt, wijst U die onmisbare schakels en dan begrijpt ge en ziet ook, wat er rondom U gebeurt.

Maar juist deze verdienste is het, die voor den Christen dit literatuur-genre verwerpelijk maakt. Want achter die beschrijving, die ontleding, achter dat aangeven der lijnen, die het tegenwoordig leven doordringen, zit bedoeling: propaganda voor de vrijheid in haar meest ruime beteekenis. De roman wil U laten zien, dat de daad, waartoe de hoofdfiguur komt, een moeten is; de geweldige drang van binnen uit moet voeren tot handelen. En dan is juist de vorm, waarin die beginselen gepredikt worden, zoo fataal. Want in kleine feiten, fijn gestyleerd en in zingende woorden, wordt het leven geteekend van meisjes, die durven, die zoo eerlijk zijn de neigingen van hun hart niet achter een mom van bedriegelijke „nietheid” te verbergen. Eerst ziet ge ze lijden, zuchten, schreien, omdat ze zoo diep ongelukkig en onbevredigd zich voelen. Er is niemand van al de menschen uit haar omgeving, die haar strijd begrijpt, niemand, die haar verstaat — zienderoogen verteert ze het vuur dat daar van binnen laait, maar altijd zoekt men de oorzaak verkeerd. Tot op éénmaal in dat zielewonder gerijpt is de kracht om te durven, te durven grijpen naar 't geluk, dat steeds binnen het bereik lag, maar toch door falen, onderwetsch vooroordeel, ouderbezwaar onbereikbaar werd gemaakt. Tot op eens ze al die belemmeringen durven wegslaan en met onbegrenzen hartstocht zich de genieting in de armen werpen. En dan zijn ze gelukkig, nameloos rijk. Dan is alle zielepijn vervagen. Door de onzegbare heerlijkheid van het heilen is de smart van 't verleden vergeten. Haar daad, haar spontane uiting van inwendigen drang heeft ze gered van zekeren ondergang niet alleen, maar ze aan 't volle leven teruggegeven.

Deze voorstelling, in zoo passievolle kleuren geteekend, is noodlottig in haar uitwerking. Dat moet met magnetische kracht beïnvloeden het jonge geslacht, dat diezelfde onbevredigdheid kent, dat verlangend een oplossing zoekt, zonder die ooit te vinden, en nu in eens zich den weg daartoe gebaand ziet in durven, in doen. 't Is waarlijk geen wonder dat de moderne romans worden verslonden, dat ze bij hoopen worden verkocht, al zijn ze ook nog zoo duur. Want het moderne jonge meisje voelt verwantschap tusschen wat daar wordt gezegd en gedacht door de romanheldinnen en wat ze diep in haar eigen hart voelt gloeien. En dan gaat de tegenstelling schrijven tusschen het verwezenlijkt begeeren der anderen en eigen onbevredigdheid. Dan begint te branden de neiging tot navolgen, dan wordt voortaan het streven, de bevelen uit den weg te krijgen, die ze tot nu toe onoverkombaar geloofde. Dan wordt voorloopige bevrediging gezocht in het verslinden van elk boek, dat over deze dingen gaat. En dan krijgt ge den noodlottigen cirkelgang: de tijd weerspiegelt zich in het boek, en het boek infecteert de jonge gemoederen met den ziektebacil van den tijd.

Tk geloof dat het nuttig kan zijn, eens met allen nadruk te waarschuwen tegen een literatuur-genre, dat in deze richting leidt. In enkele volgende artikelen hoop ik dan ook op den roman, zooals die tegenwoordig in onze literatuur verschijnt, nader terug te komen. Al te veel wordt in onzen tijd gelezen, zonder dat men de strekking doorvoelt van wat men leest. En waar dan het gevaarlijkste dikwijls voor het jonge geslacht 'taanlokkelijkheid is, daar wordt door de christenouders dubbel de roeping gevoeld, dat gevaar te onderkennen. Elk christenouder, die zijn doopgelofte verstaat, zal biddend trachten zijn kind te beschermen tegen besmetting met den tijdgeest, maar daarnaast moet hij krachtig zich beijveren om den Macillen-drager, den modernen roman, uit z'n huis te weren en buiten het bereik van z'n kind te houden.

Amsterdam.

C. TAZELAAR.

ONDERWIJS EN OPVOEDING.

Gymnasium, Hoogere Burgerschool en Lyceum.

In een artikel in het tijdschrift „Pædagogische Studien”, 3de Jaargang aflev. 1, bespreekt Dr. E. Reinders, leeraar aan het Ned. Lyceum te 's-Gravenhage „de(n) gymnasiale(n) geest en de realia aan het B. Gymnasium”.

Voor den voorstander van het gymnasium onderwijs is het een genot dit artikel te lezen. Zelden treft men een betoog aan, zoo helder, zoo levendig en van zooveel pædagogisch inzicht getuigende als hetgeen Dr. Reinders levert. Hij — hoewel geen classicus — komt op voor het ongerept houden van het karakter van het gymnasium onderwijs en waarschuwt voor de gevaren van de invoering der natuurwetenschappelijke vakken aan de B. afdeeling van het Gymnasium. De schrijver begint daartoe met een typeering van het gymnasium onderwijs te geven, waarvan wij enkele trekken willen mededeelen.

Het gymnasium is, wat betreft zijn leerplan — zoo zegt Dr. Reinders — een levend wonder, liever: het is een wonder dat het gymnasium nog leeft. Immers onze tijd heet nuchter en praktisch en vraagt naar directe resultaten en toch heeft het gymnasium nog altijd in ons land in vooraanstaande kringen warme genegenheid en voorspraak. Dit is meer dan traditie, het is overtuiging.

Toch is deze overtuiging meer een zaak van gevoel dan van redeneering. Stemmen we dit den schrijver toe, dan achten we het ook een voordeel die overtuiging eens beredeneerd te zien.

Het gymnasium dan tracht niet alleen kennis bij te brengen, maar legt zich toe op het aanleeren van goede denk- en werkgewoonten. In de tweede plaats is een kenmerk dat het gymnasium in zijn leerstof, leermethode en leerplan geheel en al gericht is op den mensch, de H. B. S. op de zaak buiten den mensch. Bij de ouden zien wij menschen voor ons, menschen, ieder op eigen wijze zoekende naar de waarheid. In de natuurwetenschap is, althans bij het onderwijs, in den regel elk verband met den mensch verbroken. De mensch is alleen de persoonlijke fout bij de waarneming. Het is de natuurwetenschap, die de materialistische filosofie heeft voortgebracht, een filosofie — zegt Dr. Reinders — die eigenlijk den geheelen mensch over 'thoofd heeft gezien. En het materialisme heeft de H. B. S., neen, niet voortgebracht, maar dan toch beheerscht gedurende vijftig jaren.

Het gymnasium leert wat te kunnen, de H. B. S. wat te weten. De persoonlijke invloed van den leeraar kan bij de verdoorgevoerde vakverdeling aan de H. B. S. niet tot zijn recht komen.

En eindelijk: de gymnasiale opleiding versterkt en verjuist de intuïtie, de H. B. S. opleiding doet haar atrophieeren, heeft althans die strekking.

Nu is door de reorganisatie van het gymnasium leerplan van het jaar 1919 de B. afdeeling ontwikkeld in de richting van het natuurwetenschappelijk onderwijs en daarom wijst Dr. Reinders op het gevaar, dat de grootere plaats voor de natuurwetenschappen aan de gymnasia ingeruimd, het karakter van het gymnasium onderwijs bedreigt, en toont aan op welke wijze dit gevaar kan worden bezworen.

Op dit laatste gaan wij niet in. We deelden het betoog van Dr. Reinders alleen mede om te wijzen op een andere moeilijkheid waarvoor we thans staan, nu er tal van lycea in den lande worden opgericht.

De Christelijke Lycea in het leven geroepen te Haarlem, Harderwijk, Zutphen, Almelo en elders, de omvorming van de Chr. gymnasia te Arnhem en Zeist in lycea, doet de vraag rijzen of ook niet langs dezen weg het gymnasium onderwijs in gevaar komt.

We bedoelen hiermede niet de kwestie van den onderbouw. Gelijk bekend is, heeft het een strijdpunt uitgemaakt, of in dezen „onderbouw”, dat zijn de beide klassen, die voor alle leerlingen gemeenschappelijk zijn en de voorbereiding geven voor de latere afdeeling gymnasium en de afdeeling hogere burgerschool, al dan niet Latijn moet worden onderwezen. Tegenwoordig zijn alle lycea zóó ingericht, dat in deze klassen geen Latijn wordt gedoceerd en dus de oude talen, die aan de gymnasia over zes jaren plegen te worden verdeeld, in de vier klassen van den bovenbouw worden gecompriimeerd. Over de uitkomsten van deze regeling wordt niet éénstemmig geoordeeld. Sommigen vreezen, dat de klassieke opleiding toch niet voldoende tot haar recht komt door deze samendringing in vier jaren.

Deze kwestie nu daargelaten, stelt de oprichting der lycea voor andere bedenkingen.

We vragen ons af, of de groote behoefte aan leeraren er niet teveel toe zal leiden het onderwijs toe te vertrouwen aan personen, die van alle academische vorming verre staan. Nauwelijks zal men nog een voldoende aantal leeraren vinden, die hun opleiding voor het lager onderwijs met eenige middelbare opleiding hebben aangevuld, maar toch in elk geval de klassieke vorming ten eenen male missen en die dus niet altijd de waarborgen bieden, dat zij de geschikte personen zijn om het eigenaardige van het voorbereidend hooger onderwijs tot zijn recht te doen komen.

Maar er is meer. Staande tusschen de keuze van H. B. S. en Gymnasium, zullen verscheiden ouders het gymnasium kiezen voor hunne kinderen. De tusschenvorm — het lyceum — zal echter kunnen verleiden aan de gymnasium-opleiding niet die aandacht te geven, die zij verdient. De schijn bedriegt, ook bij het lyceum. De keuze, eenmaal gedaan, moet herhaald worden na de twee

jaren onderbouw. Nu zal allicht de gemakkelijker h. b. s. opleiding, waar de jongens toch eenmaal op het lyceum zijn, afvoeren van de gymnasium-keuze.

Bovendien moet vooral nog iets anders in 't oog worden gehouden. En dat is een hoofd-bedenking tegen den huidige gang van zaken bij de oprichting van lycea. De klassieke opleiding vereischt een andere sfeer dan de h. b. s. opleiding.

Het lyceum, althans bij kleinere scholen, bij grotere kan de splitsing beter worden doorgevoerd, het lyceum geeft een vermenging.

De door Dr. Reinders in het licht gestelde vereischten voor gymnasiale opleiding worden door deze vermenging bedreigd. Het gymnasium toch moet verschil bieden niet alleen in leerplan, maar ook in de wijze van doceren. Van dezelfde docenten aan dezelfde school zal niet gevergd kunnen worden, dat zij aan hun onderwijs, naar gelang van de afdeeling, waarin zij werken, een verschillend karakter weten te geven.

Zoo dreigt ons het gevaar, dat het voorbereidend hooger onderwijs almeer de waarborgen van een goede inleiding tot het hooger onderwijs zal derven.

Nu is aan de Christelijke lycea zulks minder bedenkelijk dan aan de openbare hogere burgerscholen, omdat geen niet door het materialisme worden beheerscht. Ook gaan gelukkig in den laatsten tijd — getuige het artikel van Dr. Reinders — in de niet-positief-Christelijke onderwijskringen de oogen open voor de bezwaren van den materialistischen geest en komt een betere geest boven.

Voor ons Christelijk bewustzijn mag het dus een zegen worden geacht, dat vele Chr. h. b. scholen en lycea de gelegenheid openen de jongens en meisjes vrij te houden van den gevaarlijken geest van het niet-Christelijke middelbaar onderwijs, en verdient uit dien hoofde de oprichting van Chr. lycea toejuiching. De teruggang van de specifiek gymnasiale vorming echter zou ongetwijfeld na-deelig werken op het diepere leven, dat toch ook voor de handhaving en doorwerking der Christelijke levensbeschouwing wordt vereischt. Niet alleen door het vasthouden der traditie, neen veel meer door het doen voortleven der geestes-gemeenschap met onze „geestelijke voorouders” zal de klassieke vorming een der krachtigste middelen zijn tegen de vervloeiing van ons moderne denken, dat straks — door zich alleen op de „realia” te richten — allengs meer van den geestelijken ondergrond zal losgeraken.

Men mag voor onze predikanten en juristen de wenschelijkheid erkennen, dat zij door eenige natuurwetenschappelijke scholing niet gansch vreemd staan tegenover het moderne leven met zijn sterke technische ontwikkeling, en daarom het een vooruitgang achten, dat ook in de A. afdeeling de natuurwetenschappen werden ingevoerd, op den weg der verdere ontwikkeling van het lyceum dient met voorzichtigheid te worden voortgeschreden.

Voor al de plaats der klassieke talen op het programma der lessen van het lyceum. Maar nog meer om den gymnasiale geest, die gewaarborgd moet blijven en door het leerplan en door de sfeer, die de school voor voorbereidend hooger onderwijs heeft te kenmerken.

Het zou een geestelijke verarming zijn, wanneer de gemeenschap met het voorgeslacht, het in-leven en nadenken van hun geestelijk leven en strijden voor al breder kringen van onze intellectuelen een vreemd terrein werd.

Mr. A. J. L. VAN BEECK CALKOEN.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

De Reformed en de Zending.

Ongeveer honderd zeventig mannen en vrouwen, uitgezonden door de Reformed, dienen op de vier terreinen van Zendingarbeid, door mij de vorige maal nader genoemd. Deze mannen en vrouwen verrichten hun werk in zeer onderscheiden takken van dienst en hulpdienst. Dezen als leeraars aan de Seminaria, anderen in den dienst van het schoolonderwijs, en weer anderen in den medischen dienst. De zending leert vóór alles goed de taal van het volk; dan gaat hij in hun midden, predikt het Evangelie, deelt boeken en traktaatjes uit. Menigmaal slaat hij zijn tent op in een dorp, dat door hem als middelpunt is gekozen van zijn arbeid voor een bepaalden tijd. Vergeseld van inboorling-helpers gaat hij naar de dorpen in den omtrek. Hij kiest de voornaamste straat van een dorp, trekt hoorders door een lied te zingen of door het lezen van een paar verzen uit de Schrift. Tot de verzamelde menigte spreekt eerst de inboorling-helper, die hun het doel van hun komst mededeelt, en dan als het ware de zending bij hen inleidt, die daarna het Evangelie predikt, en dit dikwijls in verband brengt met hun eigen geschriften. De hoorders ontvangen gelogenheid om allerlei vragen te stellen, waarna traktaatjes en boekjes worden uitgedeeld. Nemen enige families het Evangelie aan dan vormen zij straks een christelijke gemeente, en een inboorling-catechiseermeester vestigt zich in hun midden. Een klein schoolgebouw verrijst of ook een kerkje wordt gebouwd. Nog zijn ze niet gedoopt; eerst

als ze na goed onderricht den doop ontvangen hebben en het aantal gedoopten genoegzaam is, wordt een kerk gesticht. De inboorling-helpers zijn verdeeld in inboorling-leeraars, catechiseermeesters, hulpcatechiseermeesters en voorlezers. Een catechiseermeester wordt niet geordend en mag de sacramenten niet bedienen, hetgeen wel het geval is met den inboorling-leeraar. Een hulp-catechiseermeester is een jongere catechiseermeester en een voorlezer iemand die nog niet lang in den dienst der zending is of weinig onderricht heeft genoten. Geordende studenten van het Arcot Seminarie worden als voorlezers geëxamineerd als zij in dienst der zending worden genomen. Catechiseermeesters en voorlezers genieten een vast salaris van de zending, vermeerderd met wat zij aan naturalia ontvangen van het volk.

De inboorling-leeraars ontvangen een salaris dat minstens het dubbele bedraagt van het honorarium van den catechiseermeester; de gemeente echter moet zelf minstens drie vijfde van dat bedrag bijdragen.

Als hulpdienst gebruikt de zending onderwijzers; hun salaris staat in verhouding tot den graad, dien zij hebben verkregen, en wordt voor het grootste deel uit de geheven schoolgelden en het subsidie van het Gouvernement betaald. Ook de vrouwen der helpers bewijzen vaak hare diensten als onderwijzeressen, of bezoeken de heidenen in hunne woningen om hen de Schrift voor te lezen en te verklaren.

Deze scholen, het eerst voor de Christenen gesticht, zijn bijna alle ook toegankelijk voor de heidenen, die daarvan vrij gebruik mogen maken. De dorpscholen met haar meubilair en leerplan zijn zeer eenvoudig. De scholen op de „Stations“, hoofdplaatsen voor den zendingsarbeid, zijn van hooger graad, waarmede het gebouw, interieur, leermiddelen en leerplan overeenkomen. Zij zijn toegankelijk voor jongens en meisjes.

De vlugste scholieren der dagscholen komen in aanmerking voor de kostscholen. Deze zijn de kweekscholen geworden voor de inboorlingen die daarna worden opgeleid voor de zending. Nog heeft de zending onderscheidene scholen die bijna uitsluitend bezocht worden door kinderen uit de hogere kasten, jongens en meisjescholen, vooral op de eerste ontvangens zij ook onderricht in het Engelsch.

Een zeer belangrijke hulpdienst verleent de geneeskundige arbeid. Vele der uitgezonden zendingen zijn doctores medicinae. Het zendingshospitaal neemt steeds grootere plaats in.

Niet minder belangrijk is het colporteurswerk en eindelijk zijn op de hoofdplaatsen van den zendingsarbeid vrije leeskamers, om de meer ontwikkelde klassen te bereiken.

Alle deze takken van arbeid die immer verder uitgroeien en telkens nog weer andere loten schieten, vragen naast een steeds grooter wordend getal van krachten voor alle deze terreinen, voor de seminaria, hospitalen en scholen, ook immer aanzienlijk stijgende geldmiddelen.

Deze stroom zou uitdrogen, zijn kracht verliezen en veranderen, indien hij niet immer door werd gevoeld. En nu behoort daartoe niet geld alleen, maar zonder geld en veel geld kan er op het gebied der zending niet veel geschieden.

Ik deelde hier iets mede van den gang bij het werk der Arcot-zending, doch gelijk daar wordt gearbeid, geschiedt zulks ook ten naastenbij op gelijke wijze op de andere velden. Daar wordt op deze akkers van arbeid over het gemeen heel hard gewerkt. Dit zal wel het geval zijn op schier alle velden van de zending, alwaar die wordt gedreven uit het heilig beginsel: God wil het. Evenwel in het midden en in den boezem der zendende kerk, moet even hard worden gewerkt, zal het geheele werk niet eenmaal vastloopen; moet worden gewerkt met allerlei ten dienste staande middelen; moet worden gewerkt met tact en wijs beleid. Daarbij moeten mannen aan het roer zijn met staatsmanswijsheid, met praktischen zin, organiseerend talent; het moeten mannen en vrouwen zijn des geloofs; gebeds-helden en heldinnen. Gangmakers! Het leger dat in de vechtlinie strijdt kan niet kampen als de intendanten niet goed marcheert. Dan moeten de voorvechters het eindelijk opgeven. Daarom wil ik bij hetgeen ik een vorige maal mededeelde omtrent de organisatie der zendingszaak van de Reformed, nog het een en ander mededeelen, vooral die punten, die ons nog nuttig kunnen zijn. Ik onthoud mij ook nu weer van critiek.

De Reformed bestaat uit vier particuliere Synodes. Drie daarvan heeten de Oostersche Synodes en de vierde is de Synode van Chicago. Met betrekking tot den zendingsarbeid staat die der drie Oostersche Synodes onder een „gemeenschappelijk secretariaat“, terwijl een „districts secretariaat“ de zendingszaak behartigt in de kerken ressorteerende onder de Synode van Chicago.

Wat nu de kerken der drie eerstgenoemde Synodes betreft, dan merk ik in de eerste plaats als een bijzonderheid op, dat de repatriërende missionairs dikwijls een groot deel van hun rusttijd besteden in het bezoeken van een zeer groot aantal kerken om de belangstelling in het werk der zending te wekken of te verlevendigen. Zijn er geen missionairs met verlof, dan worden toch de kerken

bezocht door daartoe afzonderlijk benoemde zendingsmannen.

Een tweede eigenaardig iets is het zoogenaamde „een-dangs-inkomen-fonds“, ingesteld om te kunnen dekken de meerdere uitgaven ontstaan door de bijzondere tijdsomstandigheden. Dit fonds zamelde de gelden in van een ieder die daarin het inkomen van een dag wilde storten.

Tegen de vier honderd circulaire werden verzonden aan de onderscheiden predikanten met het verzoek om een bepaalden Zondag af te zonderen voor een „zendingsdag“. Ongeveer tweehonderd predikanten gaven kennis dat zij zulk een Zondag hadden gehouden. Op dien dag werden eenige duizenden exemplaren uitgedeeld van een boekje getiteld „De Gereformeerde Kerken in het Oosten“ en tegen de veertigduizend traktaties over het werk op de vier velden. Op aanvraag van afzonderlijke personen, als van vereenigingen, ja van onderscheiden kerken werd zendingslectuur gezonden voor the Every Member Canvass, zendingsvereenigingen waarvan ieder lid, laten wij het zoo noemen, een werkend lid moet zijn. De zendingsperiodieken worden goed verzorgd, o.a. The Neglected Arabia. Driemaal 'sjaars en wel in October, Februari en Mei, worden afzonderlijke bulletin's verzonden, in het bijzonder om de leden der kerk te onderrichten door korte artikelen over bepaalde belangrijke onderwerpen. Nog draagt men zorg dat aan ieder contribuant zoo mogelijk jaarlijks twee zoogenaamde parish-brieven, brieven uit de gemeenten, kunnen worden gezonden. Van buitengemeen belang is het zendingsonderricht, dat op de Zondagschool wordt gegeven. Nu de oorlog is geëindigd, wordt het de tijd geacht om met inspanning van alle krachten het werk der zending verder voort te zetten en daartoe wordt er een bijzondere campagne in alle gemeenten gevoerd om de inkomsten voor het eerste vijfde volgende jaren op te voeren tot een bedrag van 5.000.000 dollars en dat voor een kerkengroep die nog niet zoo veel leden telt als de Gereformeerde Kerken. Nog verdient de aandacht een zoogenaamd candidaten-departement. Dit departement, deze afdeling, bedoelt jonge menschen te winnen, te leiden, in te lichten, en dat alles met het oog op de zendingszaak. Het is haar taak om vooral in contact te komen met jonge mannen en vrouwen die belang stellen in de zending en zich voor dien heerlijken arbeid zouden willen geven. Dergelijke jonge menschen worden geholpen bij hun studiën enz. enz., zoo is deze afdeling in correspondentie met een vijftigtal studenten over de mogelijkheid om eerlang den Heere te dienen in het werk der zending. Doch deze afdeling kan niet alles doen, niet alles weten, niet overal zijn en een ieder opwekken en daarom wordt het den leeraars bijzonder op het harte gebonden om den jongeren de dure roeping tot de zending voor te houden, de lust daartoe op te wekken en te versterken.

Vooral in het Westen maken in den laatsten tijd de „zendingsfeesten“ grooten opgang. In het Westen zijn betrekkelijk veel Nederlanders en vooral voor een dertig, veertig jaar werden de zendingsfeesten in ons land in groote waarde gehouden, niet enkel bij de jongelui van beiderlei kunne, maar ook bij de ouderen.

Als er missionairs met verlof in het vaderland zijn, dan wordt in Amerika evenals bij ons direct de hand op hen gelegd; dan maken zij als het ware een tournee door de onderscheiden gemeenten, wat de vermeerdering der kennis van en der liefde tot de zending gemeenlijk bijzonder ten goede komt.

Ook in het Westen zorgt men voor zendingslectuur, vooral bestaande in zendingsberichten. Ik wil eindigen met enkele boeken en periodieken te noemen die de zending van de Reformed in 't bijzonder raken, als daar zijn: „Sketches of our Missions“, „Annual Reports“, „The Story of our Medical Work“. Ook werkt men met stereopticon plaatjes, die verkrijgbaar zijn tegen betaling van de verzendkosten. Verder noem ik nog de officiële organen: „The Mission Field“, „Neglected Arabia“ en „Special news bulletin“. In het Westen geeft een driemaandelijksch tijdschrift onder den titel: „Ons land en de Velden in Azië“ berichten zoo wel omtrent het werk der „inwendige“ als der „uwendige“ zending. Karakteristiek en mooi is de Amerikaansche naam voor de „inwendige“ zending, hij heet „Domestic Mission Work“.

Iemand die zijn eigen huis niet verzorgt, is erger dan een ongelovige!

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Opleving der Kerkelijke Pers.

Bij den aanvang van 1921 trof een eigenaardig verschijnsel. Men zou zoo zeggen, dat de aanhoudende duurte der drukkosten onze Pers nog verder achteruit zou brengen. Hoeveel bladen en blaadjes hadden al niet het laatste nummer van den laatsten jaargang gegeven en hoeveel andere begonnen er niet teringachtig uit te zien! En nu opeens neemt men links en rechts opleving waar. „De Bazuin“, die de laatste jaren met grimmige tekorten had te worstelen, zoodat achter het onderschrift in den kop „Ten voordeele van de Theo-

logische School te Kampen“ eigenlijk een vraagteeken had moeten staan, ware het niet, dat theologisch talent genoemd voordeel alijd nog tot een geestelijk voordeel kon exegetiseeren, is thans een uitgave van de Rotterdamsche Drukkerij Libertas geworden, die de tekorten voor haar rekening neemt. De „Amsterdamsche Kerkbode“ wordt van 1 Januari af gedrukt op de persen van „De Standaard“, de „Watergraafsmeersche Kerkbode“ kon haar omvangetje weer verdubbelen en den abonnementsprijs verlagen. Ook de „Utrechtsche Kerkbode“ kondigde vergrootingsplannen aan, waarmee tevens een wijziging van Redactie plaats heeft. Zullen we, schrijft Ds. Rullmann,

Zullen we tot onze spijt Ds. Breukelaar voortaan moeten missen in Dr. De Moor en Dr. Kaajan mogen we met blijdschap twee nieuwe leden der redactie begroeten.

Voortaan zullen nu Ds. Goudappel en Dr. Kaajan beurtelings om de maand de wekelijksche rubriek overdenkingen geven. Dr. De Moor zal de rubriek „Kerkelijk Leven“ voor zijn rekening nemen, terwijl ondergeteekende den overigen inhoud blijft verzorgen.

Opmerkelijk, dat de eerste drie bladen thans in druk gegeven zijn aan de drukkerijen van groote dagbladen. Van het vierde is ons niet bekend, wat uitkomst bracht. In elk geval verheugt het ons, dat er een middel gevonden schijnt om de waggelende Kerkelijke Pers op de been te houden. Krijge zij spoedig weer — en dit slaat natuurlijk op den administratieven kant — haar vasten gang! Laal ik er aan toevoegen, dat ook „De Hervorming“ thans in dubbel, dus met 8 bladzijden uitkomt. Wanneer volgt „De Gereformeerde Kerk“ het orgaan der Confessioneele Vereeniging?

Kuyper als journalist.

Onze kerkelijke Pers zou stellig nog in de wind-selen hebben gelegen, wanneer het voorbeeld van Kuyper niet zoo prikkend had gewerkt. Trouwens, Kuyper heeft blijvende verdienste voor heel de Pers in ons vaderland. De voorzitter van den Nederlandschen Journalistenkring sprak blijkens de „N. R. Ct.“ dezer dagen te Amsterdam:

„Wij mogen deze vergadering niet beginnen, zonder dat een woord van eerbiedige hulde is gebracht aan de nagedachtenis van den grooten vaderlander, die onlangs is heengegaan en die onder ons, journalisten, tientallen van jaren onbetwist de eerste is geweest.“

Kuyper was groot in vele dingen en op velerlei gebied, maar wat hij tot stand bracht bereikte hij goeddeels door zijn schitterende gaven als dagblad-schrijver. Mr. Ritter heeft er dezer dagen in een tijdschrift aan herinnerd, dat, onder invloed van de hervormende literaire beweging der tachtigers, allerlei domineestijltjes en domineeswelsprekendheid te venloos wegzakten, maar dat de stijl, de schrijfkunst van Kuyper ongedoerd, monumentaal is blijven staan.

Dat komt, omdat Kuyper bovenal journalist was. Hier in Amsterdam is hij 49 jaar geleden zijn geweldigen arbeid met en in „De Standaard“ begonnen en het was in zijn Amsterdamschen tijd, dat hij gekozen werd tot voorzitter van onzen kring. Ook als zoodanig brong ik zijn groote figuur dankbaar hulde. Opvolger van Boissevain, heeft hij gedurende een viertal jaren aan het hoofd van den kring gestaan, gaf hij hem aanzien en luister, hield hij in het kroningsjaar tegenover de pers van de gehele wereld, op onzen bodem saamgestroomd, den naam van ons vaderland, den naam van ons beroep, den naam van onze vereeniging hoog.

Kuyper was een kenner van het Nederlandsch als weinigen.

Op het veld van onze taal heeft hij niet alleen als een knap botanicus de soorten gedetermineerd en haar schoonheid doen bewonderen, maar hij kweekte tal van nieuwe variëteiten, die een blijvend sieraad van den plantenschat werden. Als journalist heeft hij, door den kruidigen rijkdom van zijn woord en de sterk suggestieve beelden de kracht van zijn stijl een door niemand geëvenaard en wellicht nooit te evenaren invloed geoefend.

Er is om en tegen Kuyper veel gestreden, maar welke verschillen, in levens- en wereldbeschouwing; ons ook scheiden, het is met een sterk gevoel van trots dat wij gedenken: deze man is een der onzen geweest, deze heeft aan het hoofd van den kring gestaan. Hier strijden wij niet om hem. Hier erkennen wij hem allen als onzen besten en onzen grootsten, wiens naam dankbaar zal blijven herlucht, zoolang er Nederlandsche journalisten zijn.“

Dat Kuyper bovenal journalist was, laten wij natuurlijk gaarne voor rekening van den spreker. Maar dat hij onder onze journalisten primus inter pares was, staat vast.

Kuyper als stilist.

Het artikel van Mr. Ritter, waarop de heer Hans doelde, vindt men in Elseviers Maandschrift. Ik heb geen eigen exemplaar van dit tijdschrift, zoodat ik er niet de schaar in kan zetten. Ik geef daarom enkele citaten, die ook de „N. R. Ct.“ reeds overnam:

„... Welke elementen geeft nu de stijl van Dr. A. Kuyper te aanschouwen?“

Hij is allereerst overtuigend door zijn overtuiging. In dezen stijl begint het betoog, nadat de lezer door het gestelde ten volle wordt overtuigd geacht. Het betoog gelijkt de nadere uiteenzetting van hetgeen men als het ware reeds te zamen overeengekomen is. Dit stijl-karakter blijkt telkens in kleine trekjes, en volstrekt niet alleen in Kuypers polemische betoogen, maar eveneens in zijne meditatieve en